

KOMUNIKAT PRASOWY nr 180/22

Luksemburg, 9 listopada 2022 r.

Wyroki Sądu w sprawach T-655/19 | Ferriera Valsabbia i Valsabbia Investimenti/Komisja, T-656/19 | Alfa Acciai/Komisja, T-657/19 | Feralpi/Komisja i T-667/19 | Ferriere Nord/Komisja

Sąd potwierdził zastosowanie przez Komisję grzywnien w wysokości od 2,2 mln EUR do 5,1 mln EUR w stosunku do czterech przedsiębiorstw za udział w kartelu na włoskim rynku prętów zbrojeniowych

Decyzją z 17 grudnia 2002 r. Komisja Europejska stwierdziła, że osiem przedsiębiorstw i związek przedsiębiorstw naruszyły art. 65 ust. 1 Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Węgla i Stali (EWWiS), uczestnicząc w okresie od grudnia 1989 r. do lipca 2000 r. w kartelu na włoskim rynku prętów zbrojeniowych do betonu, którego celem lub skutkiem było ustalanie cen oraz ograniczanie i kontrola (zwaną dalej „pierwszą decyzją”)¹.

Sąd stwierdził nieważność tej decyzji, ponieważ jej podstawa prawna, a mianowicie art. 65 ust. 4 i 5 Traktatu EWWiS, nie obowiązywała już w chwili jej wydania, gdyż Traktat EWWiS wygasł 23 lipca 2002 r.² W konsekwencji Komisja przyjęła nową decyzję 30 września, a następnie 8 grudnia 2009 r., w której stwierdziła to samo naruszenie, ale na podstawie Traktatu WE i rozporządzenia (WE) nr 1/2003³ (zwaną dalej „drugą decyzją”)⁴.

Ta druga decyzja, utrzymana w mocy przez Sąd wyrokami z 9 grudnia 2014 r.⁵, została uchylona przez Trybunał⁶. Zgodnie z orzeczeniem Trybunału, Sąd naruszył prawo uznając, że Komisja nie miała obowiązku zorganizowania nowego przesłuchania w ramach postępowania prowadzącego do wydania drugiej decyzji, z uwagi na to zaniechanie takiego przesłuchania stanowiło naruszenie istotnych wymogów proceduralnych. Trybunał uznał tym samym, że pierwsze przesłuchanie przeprowadzone w celu przyjęcia pierwszej decyzji nie spełniało wymogów proceduralnych dotyczących przyjęcia decyzji na podstawie rozporządzenia 1/2003, jako że nie uczestniczyły w nim organy ochrony konkurencji państw członkowskich. Trybunał uchylił zatem wyroki z 9 grudnia 2014 r. w całości.

Wznawiając postępowanie na etapie, w którym Trybunał stwierdził niezgodność z prawem, Komisja zorganizowała

¹ Decyzja C(2002) 5087 wersja ostateczna, z dnia 17 grudnia 2002 r.

² Wyroki z dnia 25 października 2007 r., SP i in./Komisja, [T-27/03](#), [T-46/03](#), [T-58/03](#), [T-79/03](#), [T-80/03](#), [T-97/03](#), [T-98/03](#), [T-45/03](#), [T-77/03](#) i [T-94/03](#), (zob. także komunikat prasowy nr [78/07](#)).

³ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1/2003 z dnia 16 grudnia 2002 r. w sprawie wprowadzenia w życie reguł konkurencji ustanowionych w [101] i [102 TFUE] (Dz.U. 2003, L 1, s. 1).

⁴ Decyzja C(2009) wersja ostateczna z dnia 17 grudnia 2002 r. dotycząca postępowania na podstawie art. 65 traktatu EWWiS (COMP/37.956) – Pręty zbrojeniowe, przyjęta ponownie), w brzmieniu wynikającym z decyzji Komisji z dnia 8 grudnia 2009 r.

⁵ Wyroki z dnia 9 grudnia 2014 r., Ferriera Valsabbia i Valsabbia Investimenti i in./Komisja, [T-472/09](#) i [T-55/10](#), [T-69/10](#), [T-70/10](#), [T-83/10](#), [T-85/10](#), [T-90/10](#), [T-91/10](#), [T-92/10](#), [T-489/09](#), [T-490/09](#) oraz [T-56/10](#).

⁶ Wyroki z dnia 21 września 2017 r., Ferriera Valsabbia i in./Komisja, [C-85/15 P](#), [C-86/15 P](#), [C-87/15 P](#), [C-88/15 P](#) i [C-89/15 P](#).

nowe przesłuchanie i decyzją z 4 lipca 2019 r. (zwaną dalej „zaskarżoną decyzją”) ⁷, stwierdziła ponownie naruszenie, które było przedmiotem drugiej decyzji. Jednak ze względu na długotrwałość postępowania obniżyła o 50% wysokość wszystkich grzywien wymierzonych adresatom.

Cztery z ośmiu zainteresowanych przedsiębiorstw, a mianowicie Ferriera Valsabbia SpA i Valsabbia Investimenti SpA, Alfa Acciai SpA, Feralpi Holdings SpA i Ferriere Nord SpA (zwane dalej „stroną skarżącą”), wniosły skargi o stwierdzenie nieważności zaskarżonej decyzji, na mocy której wymierzono im grzywny w wysokości od 2,2 do 5,1 mln EUR. **Wszystkie te skargi zostały oddalone przez czwartą izbę Sądu w składzie powiększonym, która wyjaśniła warunki, w jakich Komisja może wydać decyzję o zastosowaniu grzywny prawie 30 lat od początku wystąpienia okoliczności wypełniających znamiona naruszenia, nie naruszając prawa do obrony zainteresowanych stron ani zasady rozsądnego terminu. Sąd wypowiedział się również w kwestii legalności systemu przerywania terminu przedawnienia i zawieszania jego biegu w zakresie stosowania grzywien oraz warunków uwzględniania powrotu do naruszenia przy obliczaniu grzywien.**

Ocena Sądu

W sprawach T-655/19, T-656/19, T-657/19 i T-667/19 Sąd oddalił zarzut dotyczący nieprawidłowości w organizacji ponownego przesłuchania przez Komisję.

Przypomniawszy, że stwierdzenie nieważności aktu kończącego postępowanie administracyjne nie dotyczy wszystkich etapów poprzedzających jego wydanie, lecz jedynie tych, których dotyczą względy merytoryczne lub proceduralne uzasadniające stwierdzenie nieważności, Sąd potwierdził, że Komisja mogła wznowić postępowanie od etapu rozprawy.

W tym kontekście Sąd odrzucił, po pierwsze, argument strony skarżącej, że bezstronność przedstawicieli organów ochrony konkurencji państw członkowskich zasiadających w Komitecie Doradczym nie została zagwarantowana podczas ponownego przesłuchania, ponieważ przedstawiciele ci znali pierwszą i drugą decyzję Komisji oraz stanowisko zajęte przez Sąd w wyrokach z 9 grudnia 2014 r.

W tym względzie Sąd przypomniał, że uchylenie aktu wyrokiem sądowym powoduje jego usunięcie z porządku prawnego i uznanie go za nigdy nieistniejący. Podobnie wyroki Sądu zostały z mocą wsteczną usunięte z porządku prawnego, gdy zostały uchylone w wyniku odwołania. W związku z tym zarówno decyzje Komisji, jak i wyroki z 9 grudnia 2014 r. zostały usunięte ze skutkiem wstecznym z porządku prawnego Unii do momentu wydania opinii przez komitet doradczy. Ponadto, ponieważ znajomość wynikającego z orzecznictwa rozstrzygnięcia przyjętego w wyroku Trybunału stwierdzającym nieważność jest nieodłącznie związana z obowiązkiem wyciągnięcia konsekwencji z tego wyroku, nie można stąd wnioskować o braku bezstronności danych organów ochrony konkurencji.

Sąd odrzucił w następnej kolejności zarzut, że nie wzywając na przesłuchanie różnych podmiotów, które odegrały ważną rolę na etapie postępowania przygotowawczego, Komisja naruszyła prawo strony skarżącej do obrony.

Jeśli chodzi o szczególności o nieobecność podmiotów, które zrzekły się na wcześniejszym etapie postępowania prawa do zaskarżenia pierwszej lub drugiej decyzji, której były adresatami⁸, Sąd jest zdania, że skoro decyzja ta stała się w ich przypadku ostateczna, Komisja nie naruszyła prawa wyłączając te podmioty z ponownego przesłuchania. W odniesieniu do nieobecności trzeciego podmiotu, którego prawo do udziału w postępowaniu administracyjnym zostało uznane w 2002 r., Sąd uznał, że Komisja prawidłowo stwierdziła, że skoro podmiot ten uczestniczył w pierwszym przesłuchaniu, ale nie stawiał się na drugim przesłuchaniu zorganizowanym w ramach przyjęcia pierwszej decyzji, to utracił interes w ponownym przystąpieniu do sprawy.

⁷ Decyzja Komisji C(2019) 4969 wersja ostateczna z dnia 4 lipca 2019 r. dotycząca naruszenia art. 65 traktatu EWWiS (sprawa AT.37956) – Pręty zbrojeniowe).

⁸ Jeden z tych podmiotów nie złożył skargi o stwierdzenie nieważności pierwszej decyzji. Trzy inne podmioty, które zaskarżyły pierwszą decyzję, były adresatami drugiej decyzji, którą zaskarżyły przed Sądem. Nie wniosły natomiast odwołań od wyroków z dnia 9 grudnia 2014 r.

W trzeciej kolejności, Sąd odrzucił argument, że zmiany w zakresie tożsamości podmiotów i struktury rynku, które nastąpiły w wyniku upływu czasu, uniemożliwiły zorganizowanie nowego przesłuchania na warunkach odpowiadających warunkom panującym w 2002 r. Zdaniem Sądu, Komisja dokonała prawidłowej oceny, stwierdzając, w świetle okoliczności istniejących w chwili wznowienia postępowania, że dalsze prowadzenie postępowania jest nadal odpowiednim rozwiązaniem.

Zarzuty dotyczące naruszenia zasady rozsądnego terminu zostały oddalone. Po pierwsze, strona skarżąca zarzuciła Komisji, że nie zbadała czy wydanie zaskarżonej decyzji było nadal zgodne z zasadą rozsądnego terminu. A po drugie – zakwestionowała długość postępowania prowadzącego do jej przyjęcia.

Po pierwsze, Sąd stwierdził w tym względzie, że Komisja przeanalizowała czas trwania postępowania administracyjnego poprzedzającego przyjęcie zaskarżonej decyzji, przyczyny mogące wyjaśnić długość postępowania oraz konsekwencje, jakie należało stąd wyciągnąć. Tym samym spełniła ona obowiązek uwzględnienia wymogów wynikających z zasady rozsądnego terminu oceny tego czy należało wszcząć postępowanie i przyjąć decyzję na podstawie przepisów prawa konkurencji.

Po drugie, co się tyczy czasu trwania postępowania, Sąd zauważył, że przekroczenie rozsądnego terminu może prowadzić do stwierdzenia nieważności decyzji tylko przy łącznym spełnieniu dwóch przesłanek – długość postępowania była nieracjonalna i gdy przekroczenie rozsądnego terminu utrudniało korzystanie z prawa do obrony.

Jednakże, biorąc pod uwagę znaczenia sporu dla zainteresowanych, złożoności sprawy oraz zachowania strony skarżącej i właściwych, czas trwania administracyjnych etapów postępowania nie był w tym przypadku nieuzasadniony. Ponadto całkowity czas trwania postępowania był częściowo skutkiem przerw w sądowym postępowaniu odwoławczym spowodowanych wielością skarg wnoszonych do sądów unijnych w odniesieniu do różnych aspektów tej sprawy. Ponadto, ponieważ strona skarżąca miała w trakcie całego postępowania co najmniej siedem możliwości przedstawienia stanowiska i zaprezentowania argumentów, jej prawo do obrony nie zostało naruszone.

Zdaniem Sądu, Komisja wypełniła również swój obowiązek uzasadnienia w odniesieniu do czasu trwania postępowania. Uzasadniła ona w szczególności przyjęcie nowej decyzji stwierdzającej istnienie naruszenia i nakładającej grzywnę na zaangażowane przedsiębiorstwa, aby spełnić cel polegający na tym by przedsiębiorstwa te nie uniknęły kary i zostały odwiedzione od popełnienia podobnych naruszeń w przyszłości.

W sprawach T-657/19 i T-667/19 Sąd oddalił również zarzuty dotyczące naruszenia zasady ne bis in idem oraz zarzuty kwestionujące zgodność z prawem systemu przerywania i zawieszania biegu terminu przedawnienia przewidzianego w art. 25 ust. 3-6 rozporządzenia nr 1/2003.

Dla przypomnienia, zasada ne bis in idem zabrania ponownego karania lub ścigania przedsiębiorstwa z tytułu antykonkurencyjnego zachowania, za które zostało ono ukarane lub za które nie ponosi ono odpowiedzialności, jak uznano we wcześniejszej, niepodlegającej zaskarżeniu decyzji. Natomiast, ponieważ pierwsza decyzja została uchylona ze względów formalnych bez rozstrzygnięcia co do istoty zarzucanych czynów, zasada ta nie stoi na przeszkodzie wznowieniu postępowania w sprawie tego samego zachowania antykonkurencyjnego, pod warunkiem, że sankcje nałożone w nowej decyzji nie są dodawane do sankcji nałożonych w decyzji, której nieważność stwierdzono, ale je zastępują.

W tym względzie Sąd zauważył, że zarówno pierwsza, jak i druga decyzja zostały uchylone bez zajęcia ostatecznego stanowiska co do istoty sprawy. Ponadto, choć w wyrokach z 9 grudnia 2014 r. Sąd orzekł co do zarzutów ad meritum podniesionych przez stronę skarżącą, wyroki te zostały uchylone w całości przez Trybunał. Ponadto grzywny zastosowane w zaskarżonej decyzji zastąpiły grzywny wymierzone na mocy drugiej decyzji, które z kolei zastąpiły grzywny nałożone w pierwszej decyzji. Sąd stwierdził, że wydając zaskarżoną decyzję, Komisja nie naruszyła zasady ne bis in idem.

Podnosząc zarzut bezprawności stosowanego systemu przerywania i zawieszania biegu przedawnienia, strona skarżąca zakwestionowała również brak bezwzględного terminu przedawnienia, określonego przez prawodawcę Unii, po upływie którego wszelkie postępowania Komisji byłyby wykluczone, niezależnie od ewentualnych zawieszeń lub przerw w biegu pierwotnego terminu przedawnienia.

Zgodnie z art. 25 rozporządzenia nr 1/2003, pięcioletni termin przedawnienia dla nakładania grzywien lub okresowych kar pieniężnych ulega zawieszeniu w trakcie postępowania odwoławczego od decyzji Komisji wszczętego przed Sądem, w którym to przypadku ulega on przedłużeniu o okres, w którym nastąpiło zawieszenie. Zdaniem Sądu, system ten wynika z pogodzenia przez prawodawcę Unii dwóch odrębnych celów, mianowicie konieczność zapewnienia pewności prawa i wymogu zapewnienia przestrzegania prawa poprzez ściganie, ustalanie i karanie naruszeń prawa Unii. Dokonując tego wyważenia, prawodawca Unii nie przekroczył zakresu swobodnej oceny, który posiada on w tym zakresie.

Zdaniem Sądu, mimo że bieg terminu przedawnienia ulega zawieszeniu w przypadku wniesienia skargi do sądu Unii, to jednak możliwość ta wymaga podjęcia przez same przedsiębiorstwa działań w celu jej realizacji. W związku z tym nie sposób czynić zarzutów prawodawcy Unii, że po złożeniu przez zainteresowane przedsiębiorstwa wielu skarg, decyzja kończąca postępowanie w sprawie jest wydawana po pewnym czasie. Ponadto strony powołujące się na nieracjonalnie długie postępowanie mogą zakwestionować czas jego trwania, dochodząc stwierdzenia nieważności decyzji kończącej postępowanie, jeżeli przekroczenie rozsądnego terminu utrudniło korzystanie z prawa do obrony. Jeżeli przekroczenie rozsądnego terminu nie powoduje naruszenia takich praw, strony mogą wówczas wnieść do sądu Unii powództwo o odszkodowanie.

W sprawach T-657/19 i T-667/19 Sąd, korzystając z nieograniczonego prawa orzekania, w celu określenia wysokości grzywien nałożonych na skarżące uznał za właściwe uwzględnienie osłabienia ich odstraszającego skutku ze względu na okres niemalże 20 lat, jaki upłynął między zakończeniem naruszenia a wydaniem zaskarżonej decyzji, potwierdzając w ten sposób, w drodze zmiany uzasadnienia, konieczność nałożenia grzywny na te skarżące. Sąd uznał zatem, że zastosowane przez Komisję obniżenie tej kwoty o 50 % było w tym celu właściwe.

W sprawie T-667/19 Sąd oddalił zarzut Ferriere Nord SpA dotyczący niezgodności z prawem zwiększenia wymiaru grzywny nałożonej z tytułu powrotu do naruszenia.

W odniesieniu do poszanowania prawa do obrony przysługującego Ferriere Nord SpA Sąd zauważył, że w sytuacji, gdy Komisja zamierza postawić osobie prawnej zarzut naruszenia prawa konkurencji i w tym kontekście zamierza uwzględnić okoliczność powrotu do naruszenia jako okoliczność obciążającą, pismo w sprawie przedstawienia zarzutów skierowane do tej osoby powinno zawierać wszelkie informacje niezbędne do umożliwienia jej obrony, w szczególności informacje mogące uzasadnić wypełnienie znamion powrotu do naruszenia.

Jednakże, w świetle analizy wszystkich okoliczności sprawy, Sąd stwierdził, że zamiar Komisji uwzględnienia, w ramach powrotu do naruszenia, decyzji o zastosowaniu grzywny skierowanej uprzednio do Ferriere Nord SpA był wystarczająco przewidywalny. Ponadto Ferriere Nord SpA miała możliwość przedstawienia swoich uwag w tym zakresie w trakcie postępowania prowadzącego do wydania zaskarżonej decyzji.

W odniesieniu do zarzutów dotyczących okresu czasu, jaki upłynął między dwoma naruszeniami uwzględnionymi z tytułu powrotu do naruszenia, Sąd stwierdził, że nawet jeśli nie istnieje termin przedawnienia, który wyklucza stwierdzenie powrotu do naruszenia, pozostaje faktem, że w celu zachowania zasady proporcjonalności Komisja nie może uwzględniać poprzednich decyzji o zastosowaniu sankcji wobec przedsiębiorstwa bez ograniczenia czasowego. Jednakże biorąc pod uwagę krótki okres, jaki upłynął między dwoma przedmiotowymi naruszeniami, a mianowicie trzy lata i osiem miesięcy, Komisja słusznie uznała, że zwiększenie podstawowej kwoty grzywny w przypadku powrotu do naruszenia jest uzasadnione, biorąc pod uwagę skłonność spółki Ferriere Nord SpA do naruszania zasad konkurencji, mimo że postępowanie przygotowawcze trwało długo.

W świetle powyższego skargi strony skarżącej zostały oddalone w całości.

UWAGA: Celem skargi o stwierdzenie nieważności jest doprowadzenie do uznania za nieważne aktów instytucji Unii, które są sprzeczne z prawem Unii. Państwa członkowskie, instytucje wspólnotowe oraz jednostki mogą, pod pewnymi warunkami, wnieść skargę o stwierdzenie nieważności do Trybunału Sprawiedliwości lub Sądu. Jeżeli skarga jest zasadna, stwierdza się nieważność aktu. Instytucja, której to dotyczy, powinna zaradzić ewentualnej próżni prawnej spowodowanej nieważnością tego aktu.

UWAGA: Odwołanie od orzeczenia Sądu, ograniczone do kwestii prawnych, może zostać wniesione do Trybunału w terminie dwóch miesięcy i dziesięciu dni od dnia zawiadomienia o tym orzeczeniu.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Sądu.

Pełny tekst wyroków ([T-655/19](#), [T-656/19](#), [T-657/19](#) i [T-667/19](#)) jest publikowany na stronie internetowej CURIA w dniu ogłoszenia.

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Jarosław Zasada ☎ (+352) 4303 2793

Pozostańmy w kontakcie!

